

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— "
Pe 3 luni . . . 7.— "
Pe o lună . . . 2.40 "

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci.

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nrul 1/a

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțumite publice și Loc. deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se învânoiază.

ROMÂNUL

Surpriză neînchipuită.

— Chestiunea maximului de dividende. —

În numărul ultim al revistei noastre, deeam ca sigur, că guvernul pe lângă dispozițiile, ce le va lua cu privire la cursul efectelor publice și la termenul adunărilor generale ale institutelor de bani, va rezolvi și chestiunea maximului de dividende, ce sunt a se plăti asupra anului trecut. Informațiile noastre în această privință emanau dintr'un isvor atât de autorizat, încât nici un moment nu ni-am putut închipui, că ele nu se vor adevăra într-o mare măsură. Mare ni-a fost deci surprinderea când, după încheierea numărului trecut al acestei reviste, ne-a sosit ordonanța guvernului, din care am văzut însă că spusele noastre se confirmă numai în ce privește cursul efectelor și termenul adunărilor generale și nu și în ce privește chestiunea cea mai importantă, stabilirea maximului de dividende.

Mărturisim, că la o astfel de surpriză nu ne-am așteptat. De aceea stăm nedeslușiți înaintea ei și ne mirăm că guvernul nu a căutat să rezolveze acum — când toată lumea aștepta — chestiunea maximului de dividende. Nedeslușirea noastră e cu atât mai mare, cu cât guvernul recunoaște, că o limitare a dividendelor este în folosul institutelor de bani și cu toate acestea preferă să țină și pe mai departe încă tot în suspens această importantă chestiune. Ne-am întrebât și ne întrebăm, ce au putut să fie cauzele, pentru care guvernul nostru nu s'a putut determina să rezolveze, în fond și în formă, chestiunea

maximului de dividende, ci a lăsat-o „deocamdată” pendentă?

Noi știm, că toți factorii de seamă ai vieții economice financiare din patrie — cu singura excepție a unei bănci mari din capitală — s'au fost pronunțat pentru limitarea dividendei. Știm mai departe că însuși ministrul de finanțe Teleszky, a recunoscut ca o necesitate inexorabilă stabilirea unui maxim în dividende, ce urmează a se plăti și a pus în vedere, că întrucât factorii hotărâtori nu se vor înțelege între sine cu privire la această chestiune, va trebui să intervină guvernul în scopul unei rezolviri corăspunzătoare. În fine știm — cum am anunțat și în numărul trecut al revistei noastre — că se găsise chiar și măsura cea mai potrivită pentru rezolvirea acestei mult discutate chestiuni a maximului de dividende. Pe baza tuturor acestora, așa credem, eram prea îndreptățiți să luăm ca sigur că așteptările noastre se vor realiza.

Fără îndoială guvernului nostru i-ar fi convenit cu mult mai bine, ca institutele de bani să se înțeleagă între sine cu privire la dividendele de plătit și astfel să fie scutit a lua însuși măsuri în această privință. Știm însă și la timpul său am arătat și motivele pentru cari institutele interesate nu au putut ajunge la un acord. Măsurile guvernului erau deci indicate. Și cu toate acestea nu au urmat. Motivele par a fi cu deosebire două. Întâiu este speranța, căreia i-se dă expresiune și în legătură cu ordinațiunea deja publicată, că cei interesați totuși se vor înțelege și al doilea faptul că probabil guvernul a evitat să ia dispozițiuni cu privire la această chestiune, pentru ca nu cumva băncile în rivalitate să-l arunce asupra lui responsabilitatea limitării di-

videndelor. — În aceste motive, trebuie să recunoască orișicine, este multă rațiune și cel interesat se cuvine să o aprecieze, hotărând așa cum este sentimentul general și cum desigur așteaptă și cercurile conducătoare.

Dar când recunoaștem, și indicăm motivele, pentru cari guvernul a lăsat deocamdată pendentă rezolvirea fixă a chestiunii maximului de dividende, trebuie să accentuăm, că tocmai prin cele publicate în legătură cu ordinațiunea sa, a indicat destul de lămurit, că dividendă din anul acesta trebuie limitată. Se spune doară apriat, că limitarea dividendelor este în folosul bine priceput al băncilor și se așteaptă ca cei interesați să se acomodeze. De aici putem deduce, că băncile, cari vor judeca serios asupra propriilor lor interese, nu vor abuza de faptul că guvernul nu a stabilit în mod obligator maximul de dividende, ci și-l vor impune inele prin factorii lor competenți și responsabili. Și după știrile ce le citem prin ziare și informațiile, particulare ce le avem, institutele financiare din țară vor observa ca maxim de dividendă limita, ce o contemplase guvernul, adică 75% a dividendei din anul precedent. Urmând astfel, chestiunea se va rezolvi de sine, chiar și dacă aici-colo se vor face unele excepții.

Întrebarea principală pentru noi este însă, cum să porcedă băncile noastre? Natural să se acomodeze hotărârilor direcțiunii „Solidarității” respective intențiilor destul de lămurite ale cercurilor conducătoare din țară și să limiteze dividendele. Cum și în ce măsură să le limiteze — mărturisim, ne e aproape indiferent. Noi am recunoscut că măsura ce era să o impună guvernul ca maximum de dividende, adică 75% a dividendei

Paul Lindenberg.

Logodnica cazacului.

Copiii voiau cu orice preț să meargă în întâmpinarea părinților lor. Proprietarul berăriei plecase, împreună cu soția sa, cu trăsura la o moșie din apropiere, pentru ca să cumpere orez. Reîntoarcerea întârzie din ce în ce. Astfel blonda Maria, bona de 17 ani, plecă la drum cu frații, Hans de 5 ani și Clara de 4 ani, pentru ca să se informeze. Acum ei se aflau în afară de oraș, se apropie de șosea, pe care erau să vină cei așteptați.

— Mario, Mario, strigă Hans, uite călăreți!

Din pădurea dela marginea câmpului se iviră mai mulți călăreți, cari galopau pe cai sprintent, mantalele lor fâlfâiau în bătaia vântului, iar lăncile scâlpeau.

Mariei îi svâcnea inima:

— Rușii! Și ea numai singură cu copiii, cari erau incredințați pazei ei!

Mai înainte de a se putea gândi la fugă ei sosiră, strângând frânele.

În frunte se afla șeful cu talia sveltă și cu fața oacheșă, cu barba neagră mică și cu ochii negri veseli. Cu un gest scurt salută el pe blonda față și arătând spre oraș, întrebă: „Prusac soldat?”

Maria înțelese și făcu un semn negativ din cap, spaima ei dispăruse dintr'odată. Cazacul spusese ceva oamenilor săi, în același moment apucă pe Hans, îl puse pe cal și o luă în galop.

Maria începu să țipe. Clara plângea pe când Hans, de spaimă nu putea rostii nici o vorbă și se ținea de coama calului.

Dar călărețul se întoarse și lăsa jos pe Hans, mângâindu-l pe obraz și zâmbind blând Marlei.

Și aceasta zâmbi printre lacrimi, și pe când ținea cu stânga pe Clara cu dreapta ținea pe Hans. Cazacul salută, dădu o comandă scurtă și trupa o luă în galop dealungul șoselei spre oraș.

Aici domnea o mare zarvă, mulți își împachetau lucrurile și fugeau: Vin Rușii! Rușii sunt aici! se auzeau strigăte pe strade. Maria nu mai avea nici o frică de dușmani. Când, după câțeva vreme, se reîntoarse berarul cu soția sa, nu-și mai deshăma caii, ci-și luă banii și obiectele prețioase și întrebă pe Maria dacă nu vrea să fugă, dar ea declară că rămâne. După o oră era singură în casa întregă, căci dispăruseră și bucatăreasa și cei doi vizitii. Ea trase obloanele dela parter, zăvori ușa casei și se duse în camera ei, unde începu să cetească în cartea de rugăciuni mazurice. Dar printre versurile evlavioase apărea chipul zâmbitor al cazacului.

A doua zi ea 'l revăzu. Tocmai când desch-

dea obloanele se auziră tropote de cai. Venea cazacul în fruntea trupei sale. El o recunoscu și o salută amical, încât Maria se făcu roșie ca o cireasă. După câteva momente se auzi o bătaie în ușă. Maria știa cine era și deschise îndată.

Cazacul era însoțit de un infanterist rus care știa nemtește. Cazacul îi întinse mâna, scoasă o bucată de tibișir și scrisese ceva pe ușe cu slove rusești. Aceasta însemnează, zise soldatul, că această casă este scutită de încuierare.

— Afară de aceea, iată și un bilet al comandantului. Dacă vei fi supărată, du-te la comandantul, care este la primărie.

Maria își pierduse cu totul sfiala obișnuită, ea întinse mâna cazacului, zicându-i:

— Îți mulțumesc din inimă.

După aceea adresându-se soldatului, zise: — Veniți amândoi înlăuntru să vă dau ceva de mâncare. De sigur că vi-e foame.

Rușii primiră bucuros, se așezară pe canapeaua din sala de mâncare, unde li se servi cafea, lapte, pâne, unt și miere, precum și o sticlă cu vin bun.

Amândoi Rușii râdeau cu poftă, acompantăți de frumoasa Maria.

De atunci cazacul veni mai des, întâi cu un tâlmăciu, mai târziu singur, în fiecare zi.

Fata germană și răboinicul rus se înțele-

Numărul popular pe 1 an 4. cor.

Prețul unui exemplar 10 fileri.

Numărul popular pe 1/2 an 2 cor

ultime, e mai practică ca baza acceptată de „Solidaritatea”, care de altfel nu a putut hotărî altcum, câtă vreme a trebuit să țină seamă de dispozițiile legale, respective statute ale băncilor. Pentru noi principalul este, să se limiteze dividendele și băncile noastre vor găsi — după împrejurări — expedientul cum să o facă aceasta. Limitarea va fi în propriul lor interes. Profiturile ce vor rămânea nedistribuite, sau se vor trece în cont nou, sau se vor adăuga la fondurile de rezervă — este tot una. Ele vor fi folosite — în viitor — în prima linie pentru acoperirea acelor pierderi, cari se vor ivi și vor proveni ca consecvențe ale războiului actual, iar întrucât asemenea pierderi nu ar obveni — se vor distribui mai târziu între acționari.

Dacă băncile noastre vor urma astfel, se vor face vrednice și mai mult de bunul lor renume și vor da o nouă dovadă de solidaritate și realitate în politica lor de afaceri. Vor face pretutindenea cea mai bună impresie. Că o vor face — aproape nu există îndoială. Și cum să nu facă, când vedem că pe calea aceasta urmează bănci și instituțiuni cu mult mai mari și mai consolidate ca institutele românești. Astfel se ia ca sigur, că Banca Austro-Ungară va plăti după acțiunile sale în anul acesta cor. 100 față de cor. 129.10 din anul precedent. Tot asemenea se susține că „Kreditbank” din Viena și cel din Budapesta cele mai mari bănci din monarhie încă își vor limita dividendele lor. În străinătate se purcede și mai riguros. În bogata Franța, guvernul a oprit plățirea oricărei dividende de la bănci, cari au făcut uz de înlesnirile moratorului. Când toată lumea ne arată deci calea cea adevărată — desigur nu vom apuca chiar noi alte drumuri. Nu e vorba în limitarea dividendei de scurtarea sau păgubirea intereselor acționarilor, ci simplu de o rezervare cuminte a unei părți din profit pentru eventuale pierderi și năcazuri azi neprevăzute. E deci o măsură de precauțiune, impusă de timpurile grele prin cari trecem. O precauțiune, care își va aduce fructele sale.

„R. E.”

geau foarte bine. Maria credea că așa va fi totdeauna.

Dar într-o zi de Septemvrie, după amiază, se auzea din ce în ce mai aproape bubuit de tunuri, ropotul mitralierelor și salve de infanterie. Câteva companii rusești alergau pe strade ca să părăsească orașul și să o ia spre graniță.

Maria sta în pragul ușei, înspăimântată, palidă și tremurândă. Tropote de cai se apropiau; venea cazacul. El se opri! strânse mâna Mariei, căci, nu voia să plece fără a-și lua rămas bun dela ea. Câteva împușcături răsunară, cazacul scăpă frâul din mână, se clătină pe cal și căzu, pe când ulanii saxoni porneau în goană contra dușmanului.

Cazacul fu înmormântat cu alți camarazi ai lui și soldați germani, în afară de oraș.

Un mormânt se deosebește de celelalte, este acela al cazacului. Pe mormânt sunt sădite două ramuri de trandafiri și așezate câteva ghiveciuri de flori, o coroană de violele și flori proaspete de toamnă. În fiecare sară se roagă acolo blonda Maria, care este numită de toți: *Logodnica cazacului*.

(„Consinzeana”).

Trad. de C. Scurtu.

Domnii notari să fie mai umani!

Arad, 25 Ianuarie.

Plângerile împotriva purtării d-nilor notari din unele comune față de cei rămași acasă sunt foarte numeroase. Azi când războiul impune datorii întrecute reclamă jertfirea dela toți fiii patriei fără deosebire, în unele comune notarii uitându-și de datoria lor ce o au în urma funcțiunii lor în aceste vremuri de grele încercări, de a le sta întru toate în ajutor celor rămași acasă și mai cu seamă soțiilor și copiilor celor plecați în războiu, dovedesc purtarea cea mai condamnabilă față de aceia cari li se adresează cu vre-o rugare, sau îi cer sfatul.

Impotriva acestei purtări a notarilor — așa își ridică glasul vicecomitele comitatului Cic, Alexandru Fejér într-o ordinațiune a sa adresată către toți notarii comunali și cercuali din comitatul său.

Ordinațiunea vicecomitelui Fejér e următoarea:

In jurul ajutorării conform articolului de lege XI din 1882 a familiilor celor plecați în războiu mi s'a dat să aud foarte multe plângeri că d-nii notari comunali și cercuali procedează față de cei cari li se adresează pentru ajutor, de regulă față de femei bruse, în multe cazuri dur, ba chiar ofenzator. Se poate că purtarea invinuită domnilor notari trezesc fără motiv în inimile femeilor, devenite preste măsură simțitoare în urma îngrijorării pentru capul familiei plecat în războiu o rușinare sau o durere mai adâncă, dar durere, m'am convins, că în unele cazuri plângerile sunt îndreptățite și brutalitățile de fapt s'au săvârșit, ba câte un notar nici într'atăta nu mai poate fi stăpân pe sine, ca în corespondența oficială să evite expresiile ofensatoare la cari s'a obișnuit acasă, iar aceste cazuri arătate nici decum nu servesc spre lauda corpului notarilor. Din experiența proprie trebuie să recunosc, că numărul mare și pășirea arogantă a multora, din cei cari cer ajutor, sunt potrivite să pună la probe grele răbdarea autorităților comunale, dar chiar din cauza aceasta trebuie să admoniez autoritățile, ca precum acest războiu îngrozitor reclamă forțele, facultățile tuturor fiilor credincioși ai patriei, tot așa și notarii comunali și cercuali chemați să-i conducă și să-i sprijinească pe cei rămași acasă, trebuie să se ridice la o înălțare sufletească, care să-i apere împotriva oricăror impunsături mici sau invinuiri mai grave. Aștept deci întotdeauna, și mai cu seamă acum, dela toți d-nii notari că nu vor mai da motive la asemenea plângeri, ci față de acei cari li se adresează se vor purta mai uman, cu dragoste pe cât posibil îmbărbătându-i și mângâindu-i, și vor întrebuița un ton mai nobil și mai afabil, căci în caz contrar voi fi constrâns să pun în aplicare măsuri mai riguroase pentru a ajunge la amintitul scop dorit.

Măsura luată de vicecomitele comitatului Cic, ar fi de dorit, ca să se ia și în celelalte comitate, în cari plângerile celor rămași acasă nu sunt mai puțin numeroase.

Războiul.

Telegrama oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrama oficiale:

Budapesta. — Dela cartierul principal se anunță: În Polonia și în Galiția n'a avut loc nici un eveniment mai esențial singur numai dealungul Nidei a fost o luptă vie între artilerii.

Contraatacurile Rușilor, făcute cu scopul de a reocupa pozițiile, ce le-am cucerit dela ei în Valea râului Ung și la Vezérszállás, le-am respins sângeros. Incercarea dușmanului de a rupe linia pela Rafailow a eșuat deplin. Dușmanul s'a retras prin Zielona. Numărul Rușilor ce i-am făcut prizonieri în Carpați e 1050.

Berlin. — Dela cartierul principal german se anunță: În ținuturile dela Nieuport și Ypern au avut loc lupte între artilerii. Spre sudvest dela Berry au Bac am pierdut tranșea, care

am cucerit-o acum câteva zile dela Francezi. Câtă vreme ieri au avut loc spre nord dela tabăra dela Chalons numai lupte de artilerie, azi s'au desfășurat lupte de infanterie, cari țin încă.

În pădurea Argonnes, spre nord dela Verdun și Toul artileriile au desvoltat o acțiune vie.

Toate atacurile Francezilor făcute împotriva Hartmansweilkerkopf le-am respins.

În luptele ce decurg în pădure Francezii au suferit mai pierderi. Am găsit nu mai puțin de 400 vânători francezi morți. Numărul Francezilor prizonieri sporește.

Berlin. — Dela cartierul principal german: În Prusia orientală, pe frontul, care se întinde până în ținuturile spre nord și ost de Lotzen și Gumbinnen, sunt în curgere lupte de artilerie. Focul nostru l'a constrâns pe dușman, ca să părăsească câteva din pozițiile lui spre sud-ost dela Gumbinnen. Spre nordost dela Gumbinnen am respins atacurile Rușilor, cauzându-le pierderi grave.

În Polonia de nord nu e nici o schimbare. Spre ost dela Pilița n'a avut loc nici un eveniment esențial.

Vaporul american Dacia amenințat amenințat de a fi secvestrat.

Berlin. — O societate de navigațiune americană și-a procurat vaporul „Dacia” al liniei Hamburg-America, pentru a-l întrebuița la transportul bumbacului. Acest fapt a produs mare senzație în Anglia. Se pretinde că trecerea corăbiei sub pavilion german s'a declarat neadmisibilă de către beligeranți și că vaporul va fi secvestrat tot atât de bine ca și o corabie călătorind sub pavilionul german.

Adversarii oricărei conciliațiuni cu Statele Unite se bucură că în modul acesta s'ar putea deprecia concesiunea în chestiunea bumbacului. Acele cercuri de navigațiune, care se tem că America ar putea profita de această ocaziune favorabilă pentru a-și spori numărul corăbiilor proprii, cred că se poate opune energie și cu succes chiar dela început. Germanii competenți în chestiunea dreptului de captură declară că schimbarea de pavilion a „Daciei” este valabilă.

Coastele engleze orientale bombardate de Zeppelinuri.

Berlin. — Statul major general face cunoscut, că unele locuri fortificate de pe coasta orientală engleză au fost bombardate de Zeppelinuri. Aruncând bombe, au pricinuit mare pagubă și apoi s'au înapoiat nevătămate.

Foi germane raportează în această privință din Copenhaga și Amsterdam: „Un Zeppelin inamic apărut ieri seara la orele 8 jum. deasupra orașului Yarmouth, a ocolit orașul timp de 10 minute și aruncat asupra lui un oarecare număr de bombe.

După cât se știe, până acum au fost ucise trei oameni și distruse mai multe case. În oraș s'au spart multe mii de geamuri. Apoi Zeppelinul aruncă bombe asupra orașului Sherringham, fără a produce stricăciuni. După ce a trecut de Sherringham, a apărut deasupra orașului Cromer, unde încă a aruncat bombe. La orele 10 și 45 min. a apărut deasupra orașului Kingslynn. Aici a aruncat 4 bombe, prin cari s'a distrus un număr oarecare de case și mai multe persoane au fost ucise sau rănite. Dela Kingslynn direcțiunea spre apus. Și în împrejurările orașului Sandringham, unde își are acum reședința regele, a apărut un Zeppelin.”

Se mai comunică următoarele amănunte: „Când Zeppelinul german s'a apropiat seara de Yarmouth domina întunec complex. Nu se vedea nici o lumină pe Zeppelin, numai sgomotul motoarelor se auzia lămurit. Aerostatul se afla probabil la o mare înălțime. După ce căzuseră primele bombe cu exploziuni violente, locuitorii năvăliră tipând în case și se ascuseră în pivniți. Prin aceasta se explică micul număr de pierderi omenești, deși cele zece bombe aruncate au nemerit toate și au produs mari pagube materiale. Două bombe au căzut pe coastă și au nimerit corăbiile aflătoare acolo. Impresiunea atacului acestuia a fost foarte puternică în Londra.”

Berlin. — Wolffbureau află următoarele amănunte date de Agenția Reuter despre atacul

ela Francezi. mard dela ta- artilerie, azi cari tin încă. dela Verdun tiune vie. te împotriva

Francezii au mai puțin de Francezi-

pal german; e se întinde t de Lotzen pte de arti- dușman, ca ui spre sud- dela Gum- lor, cauzân-

schimbare. e nici un e-

a amenințat ecvestrat.

tiune ameri- al liniei ebuința la t a produs e că trece- s'a declarat că vaporul și o corabie

cu Statele- s'ar putea umbacului.

se tem că a ocaziune l corăbiilor ergie și cu competenți declară că este va-

e orientale Zepelinuri.

ace cunos- e coasta o- de Zeppe- mare pa- ate.

tă privință n Zepelin um, deasu- ul timp de recare nu-

ost ucisi e. In oraș Zepelinu ghm, fă- trecut de șului Cro- orele 10 lui Kings- ari s'a di- mai multe dela Kings- mprejură- are acum n."

mănuinte: oiat sea- mplect. Nu numai sgo- Aerostatul După ce i violente, ascunseră eul număr bombe a- mari pa- t pe coa- ncolo. Im- rte puter-

oarele a- ore atacul

dirijabilelor germane pe coastele engleze: Dirijabilele germane au aruncat la Yarmouth cnel bombe, cari au căzut pe piața de exercițiu lângă depozit, pe casele din Petersroad. Două persoane au fost ucise. Pagubele sunt evaluate la mai multe mii de livre sterline.

Un dirijabil a aruncat două bombe asupra orașului Sherringham și Cromer, patru asupra localității Kings Lynn, unde două case au fost distruse și două persoane îngropate sub dărămături. Un dirijabil a apărut lângă Sandringham, reședința de vară regală, de unde regele și regina plecaseră cu câteva ore numai înainte spre Londra.

Înăsprirea explicațiilor între America și Anglia.

Berlin. — Ziarul „New-York” anunță o înăsprire a explicațiilor între America și Anglia. Noua notă americană cu pretențiunile minimele precise se predă săptămâna aceasta la Londra.

Retragerea flotel engleze.

Amsterdam. — Lupta pe mare între flota engleză și germană s'a început la orele 10 jum. înainte de amiază. Din flota engleză au luat parte crucișătoarele Lyon, Tiger, Princess, Royal, New Zeland, și Indomitable. Comandanți au fost admiralii Tyreski și Beethy.

Blocarea Angliei cu submarine.

Berlin. — „B. Z. am Mittag” anunță că blocarea generală a Angliei s'a început. Submarinele germane se mențin în jurul țărâmurului englez.

Sforțări rusești nesuccese.

Berlin. — Corespondenții de războiu anunță că încercările Rușilor în direcția Mlavei au eșuat. Germanii atacă cu succes divizia de lângă Sucha. Rușii deși și-au concentrat în acest loc și rezerva, totuși Germanii au câștigat teren. Timpul e nefavorabil.

Rușii au evacuat Radomul?

Cracovia. — Germanii aduc în ordine căile ferate polone. Se presupune că Rușii au evacuat Radomul.

Cazacii devastează castelul țarului.

Cracovia. — Cazacii retrăgându-se din Sclernewice au devastat castelul de vânatoare a țarului. Pe mulți din ei i-au executat momentan.

Situația în Bucovina.

București. — „Universul” primește din Mornnița:

Persoane sosite astăzi din Vatra-Dornei la Cernăuți povestesc că ieri s'au auzit acolo puternice canonade.

Încercările Rușilor de până acum de a forța trecătorile Carpaților au fost paralizate de austriacii concentrați acolo în număr mare. Într-o treagă intențentă rusă se întoarce la Cernăuți. Rușii după mai multe încercări și după ce au avut de suferit pierderi colosale, se văd siliți să renunțe momentan la o acțiune mai serioasă.

Aproape zilnic sosesc la Cernăuți noi trupe rusești mai cu seamă cazaci și tătari. Cele două regimente sosite ieri din Turkestan au plecat spre Vatra-Dornei spre a întări flancul stâng, care întâmpină mari greutăți din cauza vremii nefavorabile. Zăpada căzută în ultimele zile este de un metru.

Papa despre războiul popoarelor.

Roma. — Vineri dimineața Papa a pronunțat la consistoriu o alocuțiune, în care a exprimat adâncă sa durere pentru războiul funest, observând că lunile urmează lunilor, fără să apară speranța că acest măcel va înceta. A adăugat, că dacă nu poate grăbi sfârșitul flagelului, și-a depus toate silințele spre a-i mieșora urmările dureroase. Papa ca suprem interpret și revendicator al legii eterne proclamă, că nimeni n'are dreptul de a vătămă justiția. însă a daogă, că n'ar fi folositor de a amesteca autoritatea pontificală în chiar conflictele belige-

ranților. Scaunul apostolic trebuie să îmbrățișeze în același simțământ de caritate pe toți luptătorii, văzând într'înși nu interese speciale, cari îi deosebesc, ci binele comun al credinții care-i face frați.

Papa declară, că gândul său se întoarce mai mult acolo unde observă o mai vie afecțiune către Tatăl comun și amintește în această privință poporul belgian și scrisoarea adresată cardinalului de Malines.

Face în urmă apel la simțămintele de umanitate ale celor cari au trecut peste granițele națiunilor inamice pentru ca regiunile invadate să nu fie devastate în mod inutil, și celor a căror patrie este supusă inamicului cu dorința de a-și recâștiga independența să nu-i împingă a împiedeca ordinea publică, înrăutățind astfel moravurile și condițiunile.

Termină invitând a se face rugăciuni pentru sfârșitul războiului și anunță, că în acest scop a ordonat cum se știe două servicii divine expiatorii.

Desmințire.

București. — Legațiunea germană desmințe știrea din Petersburg din 15 Ianuarie după care două submarine germane cari s'au apropiat de forturile din Douvres ar fi fost bombardate și scufundate și o declară de inexactă. Toate submarinele germane cari se aflau în acțiune zilele acestea s'au întors intacte.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 26 Ianuarie 1915.

Din București.

De Crăciun, în acest an, timpul a fost, la București, ca undeva pe coasta de azur a Mediteranei, temperatură lină, cer senin, iar oamenii în bună dispoziție, liniștiți și plini de încredere. Nea nu s'a văzut deloc. „Crăciun negru, Paști albe”. Ușor se poate să se adeverească dictonul, fiind acum Paștile mai timpuriu decum le-am nimerit vre-odată, la 22 Martie (6 Aprilie), ortodoxe și catolice deodată.

Ecoul războiului nu s'a resimțit în preajma zilelor de sărbătoare, decât doar în aceea, că, după mărturisirea comercianților, nici de departe nu s'au făcut atâtea cumpărături, ca în alți ani! poate pentru că lipsesc mărfurile, poate pentru că s'a pus lumea să facă economii: ce mînutat început ar fi acesta!

În schimb, fiind cald, s'a colindat mai mult decât în trecut. E duioasă dragostea cu care se cultivă acest obicei pentru a nu fi lăsat să piară. Dar nu e suficient atâtea: ar fi de lipsă și o îndrumare oarecare, pentru ca să se salveze partea poetică, partea românească a datinei străbune; altcum ea amenință să degenereze în o cersitorie desmățată. Cete-cete intră copiii, în seara de ajun, în cafenele și în restaurante; lumea îi primește cu drag pe colindători. Dar nu e nici o bucurie în colinda lor:

„Bună dimineața lui Moș-Ajun! Ne dați, ori nu ne dați?” Apoi unul ori doi fac chetă în sală, în timp ce la ușă așteaptă deja altă tură. Le cerem să cânte ceva, o colindă; ei încep: „Trăiască veselia, — Să bem, să bem” și nu e frumos aspectul, iar cântecul nu se potrivește nici cu colindătorii, nici cu prilejul. În zilele următoare apar apoi Irozii, cu steaua; repertoriul lor nu e mult mai amplu: stereotip se repetă:

„Să fie de bine
La mic și la mare”

apoi colinda îngănată repede: „Adam dacă a greșit”. Nici una din duioasele colinde vechi nu le auzi, nici dela o echipă. Natural, băieții n'au de unde să le cunoască, dacă nimeni nu-i învață. Școalele ar trebui să ia inițiativa, întâi în cadrele serbărilor de Crăciun ce din un foarte frumos indemn se aranjează înainte de a fi dimiși elevii în ferile de Crăciun, și din care am văzut două strălucite serbări cu pom de Crăciun al școlărilor, la liceul Lazăr și la gimnaziul Cantemir. Nimic nu e mai fermecător la asemenea ocazie decât cât mai multe colinde cântate, unison măcar, ca acea duioasă colindă „Trei păstori”, care în cinci ani s'a răspândit în toate satele din Bănat, prin corurile cari o aduseseră dela d. Chiriac cu prilejul expoziției din 1906.

Anul nou a venit cu plin: a nins abundent în ajun, cu fulgi mari, zăpada s'a ridicat înalt. Se așteaptă gerul de Bobotează, gerul tradițional. Dar n'a fost nimic: zăpada s'a topit, și în acest an oamenii obicinuiți a sări în Dâmbovița pentru a scoate din unde crucea, n'au avut nimic de îndurat. Ei s'au și cufundat, îndrăzneț.

Prof. C. Nedelcu.

Marele nostru Enescu — scrie ziarul „Seara” — profitând de momentele grele, care-l împiedecă de a se reîntoarce în Franța continuă cu înființarea operelor cele mai laudabile în țara sa. După seria de concerte date în țară în anul 1912 din al cărui rezultat a reușit să înființeze premiul național român de compoziție, după faimoasele concerte date în Decemvrie în folosul societății femeilor Ortodoxe ale Crucii roșie române și a altor soc. de binefacere, iată-l în capul unei inițiative care-l va face nemuritor nu numai față de numeroșii amatori de muzică, dar și față de toți compatrioții săi. Observând marea dezvoltare muzicală produsă la noi a luat inițiativa de a organiza o serie de concerte în țară din al cărui profit să construiască o orgă în sala Ateneului Român din București. Orașele care le va vizita marele nostru compozitor sunt: Ploesti, Brăila, Galați, Focșani, Bacău, Roman, Iași, Botoșani, Constanța, Craiova și T.-Severin. La București se vor da patru concerte din care cel din urmă cu concursul orchestrei ministerului.

Recunoștința răniților. Subscrișii soldați răniți pe câmpiile Galiciei și Serbiei, fiind internați în spitalul „Vasipar” din strada „Mikes Kelemen”, Arad ce stă sub conducerea dnei Maria Dr. Botiș, ne ținem de sîdca datorința a exprima cele mai ferbinte mulțumiri pe această cale, susnumitei doamne, care n'a cruțat nimic pentru a ne ușura suferințele în urma ranelor primite pe câmpul de onoare.

În sărbătorile nașterii, anului nou și botezul Dlui, dna Dr. Botiș cu o dragoste de mamă bună și credincioasă, prin cărți de rugăciuni, prin daruri de multe feluri, și prin mângăeri părintești a făcut să uităm grijile lumesti ce ne învăleau în aceste momente înălțătoare pentru neamul creștinesc, aducând în sufletul nostru fericirea ce am simțit-o cândva numai în preajma familiilor noastre.

Dulcele și alinătoarele vorbe spuse nouă cu orice ocazie, au lăsat urme adânci în sufletele noastre și nu le vom uita niciodată, pentru că ele au fost în mare parte leacul vindecător trupesc și înviorător sufletesc.

Acum când părăsim acest loc, de dulce amintire pentru noi, rugăm spectabila doamnă Dr. Botiș să primească pe lângă mulțumita și recunoștința noastră, și cel mai scump nume ce-l putem da „mama noastră a răniților.” Arad luna Ianuarie 9/22 1915. Caporal **Marcu Balcu**, comuna Șipet, r. 7 h. Vârșet, Frunțaș **Mircescu Petru** comuna Jebel reg. 7 h. Vârșet, **Dimitrie Faur**, comuna Covășint reg. 33 Arad, **Ioan Pandrea**, comuna Boadăș reg. 23 Sibiiu, **Dan Samson**, comuna Ruda reg. 23 Sibiiu, **Toma Ioan** comuna Ciacova reg. 7 Vârșet, **Simion Gligor**, comuna Romoșel reg. 23 Sibiiu, **Sentovan Dimitrie**, comuna Tarcia reg. 39 Debrețin, **Nincu Petru**, comuna Ferendia reg. 7 Vârșet, **Gavril Horincar**, comuna Parța, reg. 32 Des.

Noul asentări. După cum ni se anunță, în Budapesta a fost publicată ieri o ordinațiune privitor la noui asentări. În baza acestei ordinațiuni, toți glotașii de 25—37 ani, cari aparțin clasei B) și au fost în Decemvrie 1914 la asentare, dar au fost cu acel prilej declarați neapți pentru serviciu militar, deasemenea toți recruții născuți în 1892—1894, cari au fost la asentare în primăvara anului 1914, dar au fost găsiți neapți, precum și toți ceilalți obligați la serviciu de arme, aparținători acestor două categorii, cari până acum nu s'au putut prezenta la asentare, sunt obligați a se prezenta din nou la controalele ce se vor ținea între 18 Februarie și 21 Martie.

În ordinațiunea guvernului revitoare la noule asentări se mai spune că la controalele ce vor avea loc la terminul amintit, vor avea să se prezinte și cei născuți în 1895 sau 1896, adecă acei, cari încă n'au fost la asentare precum și cei născuți în 1891, cari până la sfârșitul anului trecut au fost găsiți neapți. Același obligament de a se prezenta pentru asentare îl au toți aceia, cari până acum s'au subtras dela asentare.

Decorații germani cu crucea de fer. Armata germană numără peste 1500 de cavaleri ai „Crucei de fier” clasa întâi. Sunt decorați din toate speciile de arme și de toate gradele.

STATARIU IN ARAD. In baza ordinului generalisimului forțelor balcanice se va ordona, probabil cu ziua de mâne, statariul și în orașul și în comitatul Arad.

Generalisimul forțelor balcanice a ordonat din motive militare punerea în aplicare a legilor excepționale pe teritoriul corpurilor Mostar, Raguzza, Serajevo, Zagrab și Timișoara, iar a corpului din Budapesta, numai pe teritoriul comitatului Bacibodrog.

Cum se pot trimite cărți postale în Przemysl? Comandantul diviziei aeriene austro-ungare, colonelul Uzelac la întrebările ce i s'au adresat în această chestie, a declarat, că cărțile postale, adresate celor din cetatea asediată Przemysl, au să fie trimise comandei cetății Cracovia, care se va îngriji de transmiterea și înmânarea cărților celor adresate.

Pierderile Rușilor până la Noemvrie. După ziarul social-democrat „Münchener Post” o prințesă rusă a scris unei prietene de acolo, că pierderile rusești în cercurile ei până la Noemvrie, se prețuesc după datele ministrului de războiu, la 500,000 morți și 1,300,000 bolnavi și răniți, și că de aceea domnește o jale adâncă în toate straturile populației. Despre numărul prizonierilor nu se dă nici o dată preciză.

Bombele Zeppelinelor. Zeppelinurile fac uz de două tipuri de bombe: mai întâi de granate groase globulare, cam în genul celor aruncate de aeroplane, dar de dimensiuni, bine înțeles, mai mari și apoi de torpile aeriene, construite de Krupp.

Primele sunt aruncate vertical asupra punctului de țintă, cu ajutorul unui aparat special, care se poate repede pune în funcțiune în momentul voit, după ce, cu ajutorul unei lunete, s'a determinat traiectoria lor, ținându-se pentru aceasta seama atât de înălțimea căderii, cât și de viteza dirijabilului.

Cele de al doilea, cari prezintă oarecare asemănare cu torpilele maritime, sunt aruncate, ca și acestea, cu ajutorul tuburilor de lansat torpile.

Aceste proiectile se compun din 3 părți distincte: mai întâi obuzul, prevăzut la capăt cu un percuțor și încărcat cu un explosibil puternic (probabil trinitrotoluol); apoi un cilindru conținând o pulbere ușor inflamabilă, care prin arderea ei dezvoltă o mare cantitate de gaz și de fum, dar nici o flacără; și, în fine, la coadă o mică turbină de acelaș diametru ca și proiectilul.

Torpila este lansată din nacela Zeppelinelor, unde este așezată într'un tub de lansat torpile, montat pe suport mobil, care-i permite să fie îndreptat în toate părțile.

Mechanismul lansării acestor torpile este foarte simplu: se apasă pe un buton, care comandă un inflamator electric. Scânteia astfel produsă dă foc pulberii din cilindru. Gazele produse prin ardere, scapă prin partea din dărăt a cilindriului și, prin presiunea lor, pun în mișcare turbina, care la rândul ei expulzează torpila.

Proiectilul astfel tras este animat de o mare viteză și de o mișcare rotativă, care asigură și mai mult precizia tirului.

Torpilele aeriene ale Zeppelinelor sunt considerate ca foarte primejdioase, deoarece ele produc efecte distrugătoare considerabile.

Coroane eterne. Domnul Gregoriu Marienescu, funcționar în Lipova, în loc de cunună peritoare pe sicriul bunului și dulcelui său frate Dr. Atanasiu Marienescu, dăruiește cor. 10 la „Fondul Andrei baron de Șaguna” pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor. Pentru prinos, dorind odihnă lină mult regretatului Dr. At. Marienescu, exprimă sincere mulțumite: Victor Tordășian, președintele Reuniunii meseriașilor sibieni.

Invaziunile pe coasta engleză. Nu de mult o flotă germană a executat un „raid” îndrăzneț asupra coastelor Angliei. „Raidul” a reușit și vasele germane, strecurându-se printre puternicele vase englezești și printre minele cari păzesc Anglia de un asemenea atac, au bombardat mai multe porturi engleze, producând nu numai însemnate pagube materiale, ci și o impresie morală, care deasemenea era căutată de cei cari au executat „raid”-ul.

Găsim într'un ziar francez, cu acest prilej, interesante date asupra debarcărilor și „raid”-urilor pe cari în cursul veacurilor trecute, a avut să le sufere Anglia.

Bucurându-se de o situație geografică excepțională, înconjurată de toate părțile de mare, Anglia a avut

norocul ca timp de 116 ani, coastele sale să nu fie atacate de nici o flotă vrăjmașe.

Nici un atac serios n'a fost îndreptat contra insulelor britanice în această lungă perioadă de timp; nici o altă națiune europeană nu a avut acest noroc, căci granițele tuturor statelor europene au suferit repetite atacuri în acest răstimp așa de lung.

Tochmai din pricina aceasta se credea, că având în vedere marina considerabilă a Angliei, coasta sa nu putea să fie atacată din afară. Raid-ul german a desmintit această credință.

În cursul veacurilor trecute, nu mai puțin de 36 de debarcări și bombardări au avut să sufere porturile englezești. E adevărat însă, că nici una din aceste expedițiuni n'a fost urmată de foloase reale pentru atacator, și Anglia n'a pierdut niciodată nici o palmă de loc. Singura expediție care a fost urmată de cucerire a fost aceea a lui Wilhelm cuceritorul, în 1066.

Wilhelm Cuceritorul ducele Normandiei, a plecat în anul 1066 de pe coastele Franței, cu 900 de corăbii, și a debarcat soldații fără nici o opunere, și a cucerit regatul.

După 33 de ani, fiul cel mai mare al lui Wilhelm, Robert, ducele Normandiei intră în Anglia prin Portsmouth unde a găsit partizani. Voia să ia coroana fratelui său Henric I. Cei doi frați făcură pace.

Timp de 730 de ani atacurile coastelor engleze se urmară aproape fără întrerupere. Numai portul Plymouth, din canalul Mănecii, a fost atacat de Francezii în veacul al 14-lea de cinci ori.

Ne lipsește spațiul ca să descriem aci, rând pe rând toate atacurile la cari a fost supusă Anglia. Cele mai multe din ele au fost însă prilejuite de pretendenții la domnie.

În această privință invaziunea în Anglia, cea mai extraordinară, cea mai fericită și cea mai scurtă, a fost aceea întreprinsă de prințul de Orange, fiul lui Wilhelm II de Nassau și al Henrietei Maria Stuart, fiica lui Carol I, regele Angliei.

Wilhelm a plecat dela Briel la 19 Octomvrie 1688 cu o flotă de 50 de vase de războiu și peste 400 de corăbii de transport.

Această flotă forma un lanț de 28 klm. lungime... A fost risipită de o furtună dar s'a întrunit iar pe coastele Olandei și a pornit din nou. Cu tot imensul spațiu pe care-l ocupa, a trecut prin ceață fără să fie observată de flota engleză. Cu un vânt favorabil ajunge la Torbury și Olandezii debarcă la 4 Noemvrie fără nici o rezistență. Regele Iacob II e părăsit de armata sa și Wilhelm se urcă pe tron fără să fi avut să dea nici o luptă.

Ultimul atac al coastelor engleze a fost la 798. Generalul francez Humbert a debarcat în Irlanda 1209 de oameni, cari în curând fură siliți să capituleze.

În ce privește impresiunea pe care a făcut-o „raid”-ul german de săptămânile trecute, amiralul Mahan, într'un studiu al său, a zis:

„Dominațiunea mării, cu toate că e reală, nu implică numai decât ca vase inamice să nu se poată strecura din porturile blocate, să nu poată străbate părți mai mult sau mai puțin întinse ale Oceanului, să devasteze diferite puncte de pe coastă”.

În definitiv, Englezii nu s'au mirat prea mult de „raid”-ul german, care n'a adus atacatorilor nici un folos real, nici un profit. Pagubele pricinuite, zic Englezii, n'au nici o înrăurire asupra mersului general al războiului.

Ultima oră.

AEROPLANE DEASUPRA PARISULUI.

Genf. — Mai multe aeroplane germane, sistem Taube făcând un sbor de recunoastere deasupra Rheims și Chaulnes au pătruns până deasupra brăurilor externe de întărituri ale Parisului.

PREGĂTIRI DE RĂZBOIU ÎN ROMÂNIA.

București. — Guvernul român a dat o ordinațiune privitoare la conscrierea tuturor obiectelor cari vor fi recvirate în caz de războiu.

GERMANII AU INCUNJURAT REIMSUL.

Genf. — Germanii au incunjurat în semicerc Reimsul. Orașul suferă în urma canonadelor neîntrerupte. Străzi întregi sunt în ruină. Viața a încetat deplin în oraș.

LUPTA DELA HELGOLAND.

Berlin. — Față cu negarea amiralității engleze, nu numai ofițerii vaselor germane, ci și ofițerii aviatori cari au fost martorii luptei, au constatat, că un crucișător englez grav avariat a ajuns în bătaia gloanțelor unui torpilor german și nimerit de două torpile probabil s'a cufundat. Aviatorii germani au văzut cum s'au cufundat două vase vânătoare de torpedo ale Englezilor. Toate aceste le neagă amiralitatea engleză, cum a negat la timpul său și cufundarea vasului Audacious și înfrângerea ce a suferit-o flota engleză în lupta dela Falkland.

IN JURUL MISIUNEI PRINCEPULUI DE BÜLOW.

Roma. — În unele cercuri politice din Roma circulă cu insistență svonul că misiunea încredințată principelui de Bülow ar consta într-o pune bazele pentru o acțiune din partea guvernului italian în favoarea păcii, acțiune ce ar urma să se desfășoare în momentul pe care Germania îl va socoti mai nimerit.

În adevăr, guvernul din Berlin nădăjduiesște că făcând pe Italia să primească rolul de arbitru a păcii, își va ajunge un scop îndoit: să împiedece pe Italia de a intra în războiu și să-și asigure adesiunea regatului italian la tripla alianță după încheierea tratatului de pace.

După cât se svonește în unele cercuri politice din Roma, guvernul italian, primind propunerea lui von Bülow, ar fi și declarat că e dispus să intervină în favoarea păcii, dar că Italia nu înțelege în nici un chip să renunțe, printr'o promisiune oarecare, la dreptul său de a intra în acțiune, dacă interesele sale vor reclama aceasta în viitor.

Calendarul Minervei, cor. 1.25 + 45 fil. porto recomandat.

Calendarul Poporului (Budapesta), 40 fil. + 10 fil. porto.

Amicul Poporului 70 fil., plus 10 fil. porto.

Calendarul „Posnașul” (calendar glumet), 60 fil., plus 10 fil. porto.

Calendarul Săteanului (Sibiin), 30 fil. + 10 fil. porto.

Calendarul Poporului (Sibiin) 40 fil. plus 10 fil. porto. (Acest calendar se poate folosi și ca calendar de buzunar pentru soldați etc., având mărimea de 15×11 cm.)

Pentru cele trimise sub bandă (nerecomandate) librăria nu ia răspunderea. Pentru recomandare să se adauge separat 25 fil.

Aviz!

Aducem la cunoștința on. publică că »Calendarul partidului național» pe 1915 e complet epuizat.

Adm. ziarului »Românul».

POSTA ADMINISTRȚIEI.

George Borzea, Agota Kövesd. Am primit 7 cor. în abonament pe Quart. I. 1915.

Toma Crainic, Ciuciu. Am primit 5 cor. în abonament până la 15 Februarie 1915.

Todor Cherechian, Galșa. Am primit 14 cor. în abonament până la 31 Martie 1915.

Aurel Jura, Rusca. Am primit 7 cor. în abonament până la 31 Ianuarie 1915.

Constantin Micu, Bucovăț. Am primit 14 cor. în abonament până la 31 Martie 1915.

Ionel Rîșca, Uioara. Abonamentul espiră la 15 Martie 1915. Calendarul Minervei se află de vânzare la Librăria Concordia, Arad. Prețul 1.70 cor. cu porto rec.

Redactor responsabil: Constantin Savu.